

două ori în septembra: Joi-a și
dimineața; era cându-vă pretinde im-
plinirea materiei, va fi de trei său
de patru ori în septembra.

Revistă de prenumeratiune,
pentru Austria:

an întregu	8 fl. v. a.
diametate de anu	4 fl. v. a.
patru	2 fl. v. a.
pentru România și strainatate:	
an întregu	12 fl. v. a.
diametate de anu	6 fl. v. a.

pentru Romania și strainatate:
an întregu . . . . . 12 fl. v. a.
diametate de anu . . . . . 6 fl. v. a.

Budapest, in 13/25 aprile 1874.

Din insinuirile ce avem de la
măduile eparchiale de Aradu și Caran-
sebiu, cu multă parere de reu avem
aici, cumca in caușa cea mare și
momentosă a fondurilor comune, a nume-
privintă a administratiunei viitorie de-
mitive a celor, nu s'a potutu mediloci
intelegera necesaria fratiesca, atât
necessaria chiar astăzi, candu eveni-
minte inimice existantei noastre na-
tională atât de tare se imbuldiesc asupra
noastră, si candu prin urmare ar fi cea
mai mare necesitate de buna intelegeră,
de alipire strictă langa o lalta, de impre-
narea si chiar contopirea poterilor
nostră, pentru scopulu de a deveni mai
uni, ca să fim in stare a resiste mai multu
pericolului ce ne amenintia cu descompu-
tere si nemicire!

In Caransebesiu, centrulu, consisto-
ntul si cu capulu diecesei, a desvoltat
nespusa influență pentru de a face, ca
se decretedie despartirea si impartirea
fondurilor comune, si numai prin mare
luptă, prin consultari si dispute lungi de
două dile, s'a potutu paralisă acea in-
fluență. Astfelii a ajunsu apoi lucrul, —
in siedintă a două, de luni săra, cestiunea supunendu-se votului, cu ma-
ioritate de 27 voturi contra 13, s'a de-
cis remanerea fondurilor comune im-
preuna si administrarea si manipularea
loru in Temesiōra sub inspectiunea si
controla comuna a ambelor dicese.

S'adausu aci, la stăruintă scrupu-
losului d. Episcopu I. Popasu — aceea,
pare-ni-se că de sine se intielege,
dăca in cursul timpului adminis-
trarea comuna s'ar aretă nepracticabile
în nefolosită diecesei, atunci să aibe
a urmă impartirea.

Pentru ca onorab. publicu să poată
spreiui luptă si elementele opositionali,
amintim, că dintre 16 deputati clericali
presenti la Sinodul, numai trei au votat
cu majoritatea, pentru conservarea si ad-
ministrarea impreuna a fondurilor, si a
nume domnii protopopii: Atan. Ioanoviciu
al Fagetului si Ioane Popoviciu alu Ver-
netului, si dlu preotu Nic. Popoviciu;
— 2 s'au absentat de la votare, a nume
dlu protopopu alu Caransebesiul, N. Andreeviciu, si dlu preotu Blidariu;
cei alati 11, si cu numai două dintre mi-
reni, anume cu domnii Bartolomei si

Din descrierea acestei agere luptă
vedem că domnii Cosma si Desseanu, pen-
tru scopulu fraternităti si concordiei aperi
principiulu desbinării; ér d'alta parte
domnii Mocioni si Babesiu, totu pentru
interesulu fraternităti, solidarităti si fir-
mităti nationale aperi principiulu co-
mununei!

Memorabilu este, că minoritatea

Brancoviciu, cei pururia, in tōte cesti-
nile pentru stepanire, (aci pentru stepa-
nirea cea bisericăscă,) acésta fiindu con-
victiunea loru intru interesulu naționale,
precum afirma, — au votatu pentru des-
partirea si impartirea fondurilor.

Cu parere de reu cauta să amintim
că, si dintre mireni s'au absentatuo duoi
la votare, anume dlu Miclea, despre ca-
rele nu ne prinde mirare, căci n'a fost
pronunciatu de partesanu alu partitei
naționale, si dlu Stef. Ioanoviciu, căruia
pururia i-a placutu a se mandri de aperi-
tință sa la partita naționale, cărei
insa prin astfelii de tienutu nu i va insuflă
incredere nici o data!

Destulu că, Sinodul de Caransebesiu
ori cum, in mare precumpenintia a adopta-
tu principiulu de comuniune si solida-
ritate in privintă a fondurilor. —

La Aradu luptă asupra acestei cesti-
uni a fost si mai agera. Mai antaiu,
domineca si luni, a avutu locu unu pre-
ludiu aprigiu. Domnii Aradani, cei ce as-
tadi facu pre corifei intru cele publice
naționale, staruiau din respoteri a decide
caușa iute, ca primulu obiectu, in sirul
celor multe, si acésta pentru aceea,
pentru ca să previna decisiunea din Ca-
ransebesiu, dupa espektorările unora, de
securu ne'ntemiate, să previna infacisia
rea lui Babesiu si a Mocionescilor la si-
nodu. Acésta insa n'a succesu, căci Si-
nodulu prin votare nominale, cu majorita-
tate a decisu amenarea causei, si asiā ea
abia alalta-ieri joi s'a decisu.

Focul luptei s'a versatu in confrinție,
unde apoi s'a facutu invoiela, ca
in siedintă publica de ambele părți să
vorbescă numai căte duoi oratori. Astfelii
domnii Cosma si Popoviciu Deseanu
au vorbitu pentru despartirea fonduri-
loru, domnii Dr. Aless. Mocioni si V. Ba-
besiu, contra despartirei si pentru ad-
ministrarea acelorasi in comunu in Temesiōra,
conformu elaboratului comisiunei
miste din Temesiōra.

Din descrierea acestei agere luptă
vedem că domnii Cosma si Desseanu, pen-
tru scopulu fraternităti si concordiei aperi
principiulu desbinării; ér d'alta parte
domnii Mocioni si Babesiu, totu pentru
interesulu fraternităti, solidarităti si fir-
mităti nationale aperi principiulu co-
mununei!

Memorabilu este, că minoritatea

Comisiunei miste din Temesiōra con-
statória din domnii: Babesiu, Ionescu,
Bonciu si Alessiu Popoviciu, prin gur'a
dlui Ionescu — in momentulu decisivu
si dechiară recederea de la votulu seu se-
paratu, carele recunoscă interesulu si
necessitatea administrării comune, dar
cerea acea administrare in Aradu, si se
alatură votului dlu Cosma pentru des-
partirea fondurilor.

Este evidinte, că prin acésta rece-
dere s'a recunoscutu cătu de greu ar fi
fost, a pretinde administrare comuna in
Aradu, déca s'ar fi sustinutu principi-
pulu comuniunei. Si de aci ér este inver-
deratu, că — periculosulu principiu alu
desbinării si impărtirei, s'a adoptat
numai pentru de a salvă pe temeiul ace-
lui a biata administratiune particularia
in Aradu!

Destulu că s'a facutu apoi votare
aci — secreta, a cărei resultatu fù: des-
partirea si impartirea fondurilor, pri-
mita cu 31 de voturi contra 22.

Computandu totalitatea voturilor
din Aradu si Caransebesiu, apoi resulta
că: 27 + 22, adeca 49 voturi au fost
pentru administrarea in comunu a fon-
durilor la Temesiōra, ér 13 + 31, adeca
44 voturi pentru despartirea si im-
partirea loru intre specialele dicese.

Pe temeiul acestei divergintie de
opiniuni si chiar de principia, minorita-
tatea din Aradu a cerutu subternerea
causei la congresulu naționale pentru
complanarea competită, si — ee se
vedi! Unii corifei din majoritate incerca-
ra a se opune din tōte poterile, pe o
parte negandu conflictulu său evidintă
acelei a, si asiā dara necesitatea cautării
de remediu.

Acì inferbentarea si indignarea
spiritelor ni se arăta a fi fost la culme,
carea se mai alină numai dupa ce prin
concesiuni de una si de alta parte — in
forma, se primi propunerea pentru sub-
ternere la Congresu.

Astfelii acésta mare si grea causa
trece priu sinodele noastre interesate, si
noi n'avem decât a ne bucură că au
trecutu; căci cunoscendu noi natura
certelor pentru averi si posessiuni si —
spurcatulu spiritu modernu alu egois-
mului, marturismu, că — inca la mai
reu ne-amu asteptat. Acum venindu ob-

Prenumeratuni se facu la toti dd. core-
spondinti ai nostri, si de a dreptul la Re-
daitione Stationsgasse Nr. 1, unde
sunt a se adresă si corespondintiele, ce pri-
vesc Redactiunea, administratiunea seu
speditură; căcă vor fi nefrancate, nu se vor
primi, ér cele anonime nu se vor publica

Pentru anuncie si alte comunicatuni de
interesu privat — se responde căte 7 or.
pe linia; repertile se facu cu pretiu so-
ciu. Pretiul timbrului căte 80 or. pen-
tru una data se anticipa.

ALBINA

iectulu naintea maritului Congresu na-
tional, acesta va scă ce va face.

Sinodul in Caransebesiu s'a in-
cheiatu; ér in Aradu se continua, döra
inca pana pre luni si marti. —

Institute mai nalte de inve-
tiamentu.

Banatulu, ce numera trei comitate
de cele mai fructuțioare, si unde popo-
ratu romana este fortea numerosa si
bine bogata, n'are nici unu gimnasiu
romanesco, nici o scola reala.

Aradulu, comitatul cu sute de mii
de romani, facuse odata nesce incercări,
dar' apoi tréb'a remase balta. Strainii, o
minoritate disperatoră, au felu de felu
de scole, romanii insa nici unu gimnasiu
romanesco, nici o scola reala.

Dela Orade in susu, prin comitatele
romanesce ale Tisei si prin cele anesse la
Ungaria din corpulu Ardélului, o popo-
ratu romanesca la unu milionu de
suflete, n'are nici unu gimnasiu roma-
nesco si nici o scola reala. Se proiecta-
sera döue, la Seini si in cealaltu locu la
Chioru, — dar si aici tréb'a dede 'n
balta.

Preste totu, trei milioane de romani
din cōci de Carpati, au numai trei gim-
nasia, mai döue ce abia se incepusera, si
o singura scola reala. Ora asia se prega-
tesce viitoriul unei natiuni? !

Luptămu pentru existintă noastră
natiunale. In acésta luptă avem numai
döue arme: intelegerintă si poterea mor-
ale. Noi n'amu triumfatu inca, dar pre-
tindem, ca daca nu noi, apoi la tōta
intemplarea generatiunea ce vine se
isbutescă. Ingrigim noii insa d'a inmultă
intelegerintă si poterea morale a genera-
tiunii viitorie, ca să poată isbuti? Ace-
ste numite scolutie, sunt de ajunsu spre
a indreptati pretensiunea nostra?

Conlocutorii cu cari avem si
cauta să luptămu pe terenul politicu,
materiale, literariu si sociale, si dela
cari trebuie să stōrcemu recunoscerea
drepturilor noastre si cederea locului
ce ni compete in concertulu comunu, —
acei conlocutori au mai in fie-care com-
itatul căte unu gimnasiu, ba in unele
căte döue si trei, pre langa acestea scole
reale, de agricultura, comerciale, indu-
striale scl. cu multimea. Cum vom tiené
noi pasi egali cu densii, pre unde vom
inveția?

FOISIÓRA.

←

Memorandum

Romanilor brăsoveni de la biserică
Santă Treimi, adresatu catra on.
Casa reprezentativa a Dietei Ungariei,
la an. 1871, in caușa loru de contro-
versa cu pretinsii Greci de acolo.

(Urmar.)

B.

Decurgerea procesului pre cale adminis-
trativa, dela anulu 1796 pana la 1848, adeca
intr'unu periodu obecuru — prin prejudicie
politice.

Ar fi de crediutu, că dupace, precum
vediuram certă ivita in acésta biserică
sa complanatu prin autoritate politice mai
mai, in contielegere cu competinta au-
toritate bisericăscă, — pre basă adevera-
tei stări a lucrului, constatare la facia locu-
lui, in modu oficiosu, si — dupace pretensi-
uni separatistice si fara de nici o baza ale
companistilor greci s'au respinsu de repe-
rite ori, ba prin decrete mai inalte au fost

chiar indrumati la ordine, — ar fi de crediutu,
că in acésta caușa, decisa in modu definitivu,
nu s'ar mai poté stramută nimica, si că compa-
nistii nu aru mai avé curagiul de a mai
sulevă de nou certă; lucrul insa luă cu
totulu alta directiune, pentru că intr'aceea
referintele politice se schimbară, ér advocation
companistilor erau departe de a lasa din
mana acésta caușa, si de a nu esploata pen-
tru sine patim' innascuta a companistilor
greci, de a cauta cu luminarea — certă si
judecată.

Impulsu pentru resuscitarea de nou a pro-
cesului a datu portarea cea neruinata a no-
tariului biserică, Gyuito. Acel'a adeca nu voi
a se supune ordinatiunilor noue, amentite
mai susu, ale episcopului, de a substerne ace-
stuia, spre aprobare, socotelele bisericăi, si
pretinse dela episcopu, ca să delature pre
preotulu romanu din oficiu si să estinda cer-
culu de functiune parochiale alu preotului
grecescu si preste grecii ce locuiau in sub-
urbie. —

In contra acestei tienute, cu totulu ne-
cuviintiose, a notariului Gyuito, episcopulu
detu catra guvernul o plansore, in carea

dupace aduse nainte impregiurarea, că ordi-
natiunile si dispusetiunile pre nalte, urmato
pana acum, nu sunt pre deplinu cunoscute
tuturor membrilor bisericăi, din carea
si urmă media multe neplaceri, propuse: ca inaltu
ace'l să emita o comisiune mistă, carea se
esplice inaintea intregei comune bisericăesci
tōte ordinatiunile emise pana acum pentru
regularea afacerilor acestei baserice.

Indata ce audira insa Companistii greci
de acestu pasu alu episcopului, nu intardiara
a se adresă si ei catra acelasi guvernul in 21
augustu 1793, sub Nr. 6930, eu o plansore,
in carea invinuira pre episcopulu Adamoviciu,
că a pusu capetu capelei companiei, in modu
arbitrariu, că a delaturatul pre curatorii bis-
ericăi s. a. m. si in carea se rogara, ca să se
silēsca Constantinu Deandiu să-si dee ratiocinu
despre 10,000 de fl. ce-ii ar fi primitu dela
Haggi Nica, si să se indeparte dela adminis-
tratiune.

Acésta plansore pôrta signatură de:
„Humiliimi servi privilegiata graeca compagnia
Coronensis et major pars civium sic dictorum
graecorum communitas et auditores graecas
Coronensis ecclesiae,” fara insa ca in adeveru

să fi fost subscrisu de cineva, si fara ca să fiu
avutu despre ea nici cea mai putina cuno-
scintia vr'unul dintre cetatieni, desi ea a
fost redicata si in numele unor'a dintre densii.

Dar intr'aceea se mai intemplă si unu-
altu incidente. Panaiot H Nica, comerciant
in Bucuresci, carele — precum vediu ramu,
a donatu pentru edificarea bisericăi o suma
de 6000 lei, venindu in cōta cu cetatianii,
si anume cu capulu acestor'a cu Contantinu
Dsanliu, ii parăsi pre cetatianii si trecu in
castrele Companistilor. Si cu tōte că densul
fiindu ascultatu cu ocasiunea cerecării comi-
ssiunei conduse de contele Ioanu Nemes, a
dechiarat, că a donatu sum'a de susu pentru
edificarea unei biserice pentru toti credintiosii
de legea gr. or., unu lueru, carele fiindu odata
constatatu judecătoresce, nu-lu mai potea re-
tragere; totusi se incercă a dă actului seu de
donatiune alta facia, dicendu ca donatiunea
de 6000 de lei a facut'o pentru compania
grecă si indreptandu-se chiar catra guver-
nul cu o petitiune compusa in sensulu ace-
stă de notariulu Gyuito.

T

Ni se va replică dora că, pre unde am invetiatu pan'acuma! Adeca, cei ce din cau'a departări nu potu merge pre la scările năstre, să mergă pre la scările altora, pre la scările de alte naționalități.

Replică acăstă si-ar avé totu cunventul asia că, daca noi si pre venitoriu am dorî să fimu ce am fost pan'acuma, atunci ar fi de ajunsu să mai invetiāmu numai pre unde am invetiatu și pan'acuma.

De őr'a ce insa pretindem, ca venitoriu nostru să fia mai ferice, să fia de totu altmintrea, ni trebuesc și scările altale.

Nu se potu procopsi romani prin scările de alta limba. Pentru a ne convinge despre acăstă, ajunge să luăm a mană programele felurilor gimnasia magiare, cercetate de teneri romani.

Excepționendu Oradea, Aradul si câteva putiene, unde corpulu profesorale se conduce de spirite luminate, prin tōte celelalte vedem o despropoziție in numerul elevilor din singuratele clase, astfel d. e. într'unu gimnasiu cu tineri romani la 70 de insi, nici unul n'ajunge in clas'a VII. si VIII Ce să fia cau'a că dintr'unu numeru atât de mare, n'ajunge nici unu tineru la clasele acestea superioare? Cau'a o scie fiecine.

Chiar intre aceia, carora li-a succesu a-si fini cursurile prin scările de alta limba, sunt multi, pré multi cari-si cultivara numai priceperea, dar nu si iniția, adeca n'au cultura morale in sensulu naționale. Cu acestu soiu de ómeni nu multu folosim causei naționale. Daca ii opresce rusinea d'a se face renegati sunt naționalisti numai cu gur'a. In locu de zelul naționale, punu lenea; in locul sacrificiului — avarit'a.

Cultur'a dara trebue să fia naționale. Nimenea nu scie acăstă mai bine decât magiarulu, căci cultur'a si literatur'a lui naintea numai de câteva decenii; de ani avura magiarii scările latinesci, dar nemicu nu li-au folositu, tocmai pentru că erau latinesci.

Dar cum să infintiamu asemene scările romanesce, candu n'avemu midilóce? Din bugetulu statului. Magiarii, de candu sunt la cărma, infintiara multe feluri de scările magiare, tōte din pung'a comuna a tierii, din pung'a la cari contribuiescu nu numai magiarii ci, din contra, celelalte popora nemagiare contribuiescu cea mai mare parte. Noi romani formāmu in Ardélui si in pările adnesse Ungariei, precum si in Banatu maioritatea locuitorilor si prin urmarea a contribuitorilor. Si totusi in acesto parti se redicara multe scările magiare, pana si Universitate in sinulu Ardélului — totu cu limb'a magiara, cu limb'a eschisivu magiara! Ce felu, numai scările magiare? Destulu ni sunt nōa scările magiare? Nōa, cari in numitele părți contribuimus la bugetulu statului de 3 — 4 ori atât'a cătu magiarii? Nōa cari, intocmai ca magiarii,

ba cu mai multe sacrificia, ne-am luptat si ni-am versatu sangele pentru aperarea Patriei si a Domnitorului?

De aci se vede necesitatea ca, cu ocazia desbaterei asupra bugetului de instructiune, deputatii nostri naționali in fie-care anu să scarmene de nou legea invetiamentului dela 1868, cercandu a midilocă: participare dréptă pentru tōte naționale la beneficiale din bugetulu statului, adeca infintiarea de scările naționale in proporție dréptă pentru toti locuitorii; ca scările de infintiata să fia ingradite contra tuturor tendintelor ce impedecea progresul tinerilor, cum e magiarisarea, remanendu menite numai invetiamentulu adeveratu.

Diet'a Ungariei.

In tōte siedintele septembriei c. cas'a reprezentantilor sa ocupat cu desbaterea asupra proiectului de lege despre notarii publici. Discursulu dului Bonciu vomu caută sălu publicamu, daca-lu vomu capetă, in nr. 1. novembrie, — la propunerea dului Dem. Bonciu insa se primeșce testulu comisiunei centrale. — Toti ceialalți §§ se primeșc sau modificate.

In siedint'a de astazi, 24 aprilie, s'a inchoiatu desbaterea speciale asupra importantului proiectu de lege. Capulu X. alu proiectului suna despre „Essecutabilitatea documentelor notariale.“ — §. 111 statoresc calitatea documentelor notariale esecutabile.

Adam Lazar substerne unu proiectu de modificare, in intielesulu caria documentului notarial se pote face esecutiune, daca in acel'a pre langa recerintele generali sa statoritul imprimare legatintei, totu odata sa spusulamuritul numele indreptatitului si a deobligatului, titlulu de dreptă si obiectulu obliga mentalui, precum si timpulu prestatiunii“

§. 112 tratădespre procedur'a esecutiunale si dispune, ca in acăsta privintia să se ie de cincisura dispusetiunile procesului civil. — Adam Lazar prezinta unu proiectu precisioriu, care insa se respinge. §§. 113—124 se primeșc cu putiene modificari.

§. 124 (in capulu XI, „despre procedur'a la lasamente“) dispune că judecatorul lasementale pote insarcina pre notariu cu conducerea procedurei intrege in cau'a lasementului, incepndu dela inventare. — Dupa putiena desbatere se primeșce.

Ceialalți §§. 125 — 189 se primeșc nemodificati. La §. 194, in capulu XVII, despre procedur'a disciplinaria, secesiunea a 9. a presentat unu votu sep. atu, conformu caruia camer'a notariatelor să esercite pe teritoriul seu judecatorul disciplinaria, pre candu dupa testulu comisiunei centrale judecatorul disciplinaria are să se compuna din presedintele concernintului tribunal r., din duoi asesori de la acesta si din duoi membri ai camerei notariatelor. — Dupa o mai lunga desbatere, majoritatea casei primeșce testulu comisiunei centrale. — Toti ceialalți §§ se primeșc sau modificate.

In privint'a intrării in vietă, proiectul de lege dispune, ca legea să intre in vigore la 1. ianuarie, — la propunerea dului Dem. Bonciu insa se primeșce d'ia de 1. ian. 1875 ca terminu pentru intrarea in vietă a legii.

L. Chömpölia in martie.

Multu laudatulu parente Olteanu, ca unu multu iubitoriu de naționala sa (?) dupace păsise la trăpt'a episcopescă, si mai vertosu in grăs'a diecesa a Oradei, respadi său facă a se raspandi faim'a in tōte laturile, că elu va să tienă si ajutore cătiva studinti romani seraci cu stipendiu, pentru de a se cultivă si a redică inteligint'a, vedi'a, bunastarea poporului romanu. Cu unu cuventu se bucină in tōte pările, că are să arece, cumca pentru naționea să sacrificatu de să opintă a se urcă la nalt'a pusetiune si marea dotatiune!

La audiulu acestora, mulți dintre studinti si parinti seraci, concursera la gratia Parintelui, a carui inalta intenție cu atât'a pompa se predică, si — căci s'a arestatu, pre santia sa induratulu Barbatu, la toti li promisi, că ii va ajutoră, numai să nu se lase de scola; si — si de adreptulu cu gur'a intăr, că — va face, pre mai multi seraci ii va ajutoră si ii va provede cu tōte cele trebuințiose. Amesuratul promisiunei acesteia parintele episcopu — pote că va fi si facutu ceva pucinu, dar — dupa plansorile generali ce se raspandesc astazi, este totu detoriu si detorii; pe unu să-ii fie facutu chiar nebuni, dicandu-li: „duceti ve dragii mei si studiat, că eu am grige de voi!“ er in urma nici la mai multe rogări si vaierări nu li dede responsu si resultat!

Pe altii portandu-ii de adi pana mane cu vorb'a, in fine ne mai avendu in catro li spuse curatul că: nu-ii pote ajutoră, căci pe capulu lui este destula greutate! Insa dupa cum se seia, pe magiari si jadani — mereu ii ajutora.

Aflu cu cale a publică acestea — nu cu scopu, ca să vatemu pre parintele Eppu, carele mie unui-nu mi-a facutu vr'unu reu, ci curatul numai, pentru ca să ferescă pre multi de amagire si de grea căintia; — căci me dore anim'a candu audu văierările celor patiti! —*)

(K.)

*) Acăsta descoperire — nu este prim'a ce ni se face in acăsta materia; dar nici un'a n'a fostu inspirată de acăsta moderatune si obiectivitate, si de aceea nici n'am reflectat la cele pline de inversiunare. — Red.

Simandru, in aprilie 1874

Onorabila Redactiune! Voindu a constata adeverul si a demască pe raflorii de intrige, Vi-ceru ospitalitate pentru a publica in pretiuita „Albină“ unele reflesuni referitoare la protestul in nuatul la Ven. Consistoriu diocesanu, comalegerii mele de invetiatoriu in Cs. Simandru, esecutata in 8 novembrie st. v. 1873. —

Este lucru cunoscutu si constatatum docintele amovatu, Nicolau Popescu, omul abusului si intrigelor celor mai finante; — acăstă o constată de curendu unu membru alu comitetului parochiale, in tr'o siedintă, unde spuse verde in ochi d. Popescu că: „decandu se astă in Simandru totu blastamatiele si nevoie se facu de el prin elu,“ si — cu acăsta declaratiune au consumat . . . Dar se revinu la jecutu.

Alegerea de invetiatoriu s'a intempi cu aclamatiune, si in cea mai deplina linii si ordine; precum insusi R. d. Const. Popescu, insp. cerc. de scările, cu bucuria obisnuita acăstă, lăudandu tienut'a poporului. Dar ómenii intunericului, 5 la numeru, rupti si sedusi de d. Popescu, in urm'a unor tirilor acestuia, esira in naintea ven. comunitati o mintiuna din cele mai infame; — cindu abusu chiar de bunetatea ven. Comunitati mai antaiu denunciandu pe d. Inspectorul scolar de partialu si că „pre membri, cari facutu esceptiune, ii-aalungatu, fora a-ii acordată, ec de feliu n'a fost, deoarece d. inspectorul trei ori a provocat poporul adunat, si deoarece parerea in privint'a alegerii, si accentu că fiesce carele are libera voia d'a alege; — nici una voce nu s'a ardicatu in contra. De partialitate, nici vorba nu pote fi, de ómeni nici dlu inspectore nu m'a cunoscutu in mine, nici eu pre Dsa, pana in momentul alegerii; — dupa aceea me denunciară pe minicidu, că eu asi fi „adaptat“ si „inflacrat“ pre alegatori cu beaturi spirituale. Provocu pe d. Popescu să arete in publicu acei „adaptati“ si „inflacrați“ cu spiritul meu. „Di-mi mama gusaia, ca să nu ti-din.“

Eu, din contra potu constata cu două valide, că cine a adaptat cu sprijinul si cine a amblatu seducendu pre alegatori, — dar din crutiare catra stepanu casei, unde s'a facutu acestea, de asta da retacu, deca insa din cutare parte mi-se vad ansa, sum gata a servi cu desluciri, si atunci in tōta privint'a, fora crutiare.

Adeveru că Venerab. Consist. n'a lăsatu in consideratiune acele apelate, său mai bine denunciatuni tendintiose, ci le a indorât a petentilor, — dar siindu că ele sunt tematorie de onore n'am potutu tacă, si atrage atentia Ven. Consist. resp. a Senatului scolar diocesanu asupra astorul feliu de ómeni calumniatori si malitiosi, ca la alte ocazii să nu dea ascultare denunciatui lor tendintiose.

Ioane Voluntiru docintele.

6808, 6903 si 6946, judeului supremu din Brasovu Mihailu Fronius si adjunctului comisariile Gyulai, cu insarcinarea de a face asupra loru cercetare.

Astfelui acăstă causa, odata decisă definitiv prin tōte instantiele in modu favorabil pentru comunitatea baserică, ajută se de nou sub cercetare, care cercetare dură apoi dela anul 1793 pana la 1795.

Dar intatda la inceputu se observă, că schimbarea referintelor politice va să aiba influența daunăsi si asupra acestei cause. Morise adeca fericitulu imperatul Iosif al II-lea si dupa morțea lui se desfintă imparatirea politica a tierii facuta de densul. Acum Brasovul nu se mai tindă de comitatul Trei-Scaunelor, ci forma unu municipiu independent. Astfelu standu luerulu, nu mai potu veni cau'a in manele oficiolatului celui condus — dupa recerintele unui dreptu judecătoriu — numai de principale umanități si dreptății din Sepsiszt György, ci cadiu in manele, cari se detera pre facia in mai multe rondu de mangite si interesate ale magistratului compusu numai din sassi din Brasovu. Este unu lucru apoi pre cătu de dorerosu, pre

atât si de naturalu, că forulu celu compusu din nesce Sassi, cari jurau numai in privilegia născute in acăsta causa obiectivu, pre cum s'ar fi cuvenit; ci observă o recela, ba chiar desconsiderare facia de Romani, ca facia de nesce ómeni lipsiti de ori ce drepturi, atât in privint'a baserică, cătu să in cea politica, si luara partit'a Comanistilor greci coloru privilegiati.

Condusi de spiritulu timpului, favoritorii numai privilegiatoru si celor privilegiati, sassi din Brasovu nu poteau nici decătu privi cu ochi buni la imprejurarea, că Romanii cei numai tolerati in Transilvania, au baserică in cetatea Brasovului. Era unu lucru ne mai pomenitul acesta, din care causa să si temeau, că acestu poporul de slavi — pre cum li place a ne numi pre nici Romanii — vor prinde radicina in acăsta cetate sasescă. Se pusera dura cu tōte poterile a eschide pre Romanii din acăsta baserică, er baserică, ca atare, să o reduca la starea capeliei companiei grecesci din timpulu ante-iosefinu.

Portarea cea interesata, ba potemu dice murdara a acestei comisiuni s'a arestatu in data la inceputulu cercetării; pentru că abia

si-a capatatu comunitatea si magistratulu din Brasovu independentă sa, si nu a aflatu lucru mai urginte de implinitu, decătu ca să de parte printre decisiune arbitrară pre preotulu romanu din baserică din cetate, o dispusetiune carea de altmintrele să a nimicitu la intrepunerea Romanilor.

Nu le convenia mai departe sassiloru titlulu de Templum, de aceea pretinsera ca biserică să se numește „oratoriu;“ dar nici in acăsta privintia nu fura mai norocosi, pentru că si cu acăsta pretensiune fura respinsi. Prin aceea insa că cercetarea asupra causei s'a datu acum in manile loru, s'a potutu comite totu foliul de nelegalități.

Celu d'antaiu pasu arbitrariu alu comisiunei investigatore a fost iodreptat in tracol, ca să delature pre preotulu romanu din baserică; acestu pasu insa s'u opritu de catra guvernur.

A dou'a nelegalitate o comise comisiunea prin aceea, că si-trecu preste cerculu seu de activitate. Guvernul incredintiasi adeca comisiunei să si-estinda cercetarea ca numai spre constatarea imprejurării: lucrat'a eppulu Adamovicu numai de capulu seu si in contradicere

cu dispusetiunile si ordinatiunile edate din partea locurilor mai inalte, precum se planseaza Companistii, său nu? Comisiunea compusa din sassi insa, in locu de a duce bisericii cercetării incredintiate in directiunea acăstă, se apucă si trase in cercetare tōte acelele imprejurări, cari se constataseră prin cercetarea condusa de contele Nemes si se decisera degăi in modu definitiv prin tōte instantiele.

Neafandu insa in actele referitoare la fundare nici unu punctu de manecare, pre bas'a caruia ar si potutu eschide pre Romanii cu preotulu si limb'a loru din baserică, se năvoi a adună date si a constata, că Romanii au in suburbie destule biserici si destui preot, si că preotulu romanu Heines nu trăiesc in buna intelegeri cu grecii. Ba merse si mai departe si se facu insasi advocatu Comanistilor greci — incercandu-se a constata, că deoarece inainte de anul 1786 numai compania grecescă au fost indreptatita a avea in partea internă a cetății casa de rogătiune, este de a se privi si baserică ea nouă ca un'a ce acum suplineste locul capeliei Comanpei grecesci ca proprietate a acesteia.

Bogdia-montana, in aprilie

In Nr. 20. alu acestui stimatu diariu s'a dicatu o corespondintia anonyma, datata "Bogdia," in carea fusei interplelatu cestiuenea infinitiarii unei casine romane in Bogdia-montana.

Mi-iau libertate a respund de prin acésta mului interpelante, respective a me justificantea onoratului publicu.

Romanulu nu voiesce să fie celu din noi! De mai multi ani incocă se pote observă, că noi cautămu din tōt poterile să ajungă la o treptă de cultura mai inalta. Căci, noi voim a ajunge acésta prin poteri, prin asociatiuni. Societătile de lectură, miunile, casinile s. a. se immultiesc deci și noi din di in di. Dejă mai multe orasice romane din Banatu (Logosiu, Caranasiu, Oravita, Ilidia, Beregeșu s. a.) posedu deliu de institutiuni salutare.

Să orasiul nostru, a carui intelectuația mană — propotionalminte cu numerul membrilor — am poté-o numi numerosă, lipsă unui locu de convenire pentru Români inteligiți din locu si din prenu, — lipsă unui foculariu romanescu în acest cercu, — lipsă unei casine mană. Asemenea să inteligiții româna de în comunele apropiate, carea adeseori se concentra aici in numero considerabilu, întrite afaceri pre la oficie, terguri s. a.

Avenu in Bogdia o casina internațională, la care unu numeru insomnatu d'entre membrii sunt Români, carea inse — totu respectul de caracterul individualu alu membrilor de alta nationalitate, — totusi nu pote respunde pretensiunilor tuturor Româloru.

Candu in anulu trecutu, — in urmăriativei unor domni (S. Mangiuca, B. Borza, Dr. Maricescu, Dr. Miescu s. a.) din ceină Oravita — se infinită acoló o casina mană cu circa 200 de membrii, — și la noi venită desu o astfelui de ideia.

In iuliu a. tr. s'a tienutu in localitatea romane din Bogdia-montana o confunda generală a inteligiției române din si pregiuru, in carea s'a desbatutu si emitutu idei' a infinitării unci societăti de lectura, respective a unei casine romane.

In acésta adunare s'a alesu o comisiune întrucă lucrările premergătorie, compunerea unui projectu de statute s. a. in personele membrilor domni: S. Antonescu, preore, Bordanu, jude cere; N. Panaitu, comerciente; M. Giana, preotu gr. cath; S. Moldovanu, teantă jud.; V. Nemoianu, preotu gr. or., Diaconoviciu cojocariu; I. Marcu docente orientale.

Subscrișulu avu onorea a fi alesu de presedintele acestoi comisiuni, ér dnulu P. Botosiu jun. preotu gr. or. de notariu.

Acésta comisiune a fostu invitata scrip- tristice, din partea presedintelui, pre 1 an- tu a. tr. la o siedintă, in carea avea să-si împă activitatea, grasandu insa pre acelui anu si in cerculu nostru cu mare furia con- tra, din cause sanitarie i a fostu cu nepotintia sa adună.

Dupa incetare, s'a convocatul pre 9/21

octombrie a. tr. o alta adunare a comisiunii, in care — dorere — observaramu, că intre altii, toti dnii preoți straluciau prin absentia loru, intre cari si noțariulu cu scriptele comisiunc, domnul preotu P. Botosiu, desigur si elu a fostu scrisu invitationile pentru acésta adunare.

Considerandu, că numai intréga comisiunea să colu pucinu majoritatea ei, pote să aduea decisiuni valide si deobligatorie, si ne findu aceea de facia, presedintele si-esprimă pararea de reu, vediendu atâtă indiferentismu chiar din partea acelora, cari in prim'a linia ar fi chiamati a se interesă de astfelui de lueruri, si in fine suspinse activitatea comisiunei pe tempu nedeterminat, promitiendu totuodata, că la tempu acomodatul va convoca o alta conferintă.

De atunci incocă facuramu tristă esprentia, că entuziasmul dloru preoți de la adunarea generală din iuliu a. tr. a fost numai focu de paie, manifestandu Sloru o nepasare condamnable facia eu o intreprindere culturale atâtă de salutară si necesaria pentru intregul nostru cercu. Cum ne convinserămu mai tardi, absentarea dloru preoți de la siedintele comisiunei nu's'a intemplat din vr'o causa neprevediuta — excusabile, ci numai din indiferentismu său scrupulosită personali.

Misiunea preotimei la poporele neajunsu in calumea culturei nu e numai religioasă, ci si culturală. Preoții ar trebui să fia la noi luminatorii poporului in tōtă privinție. Preoții nostrii inse cam in generalu nu-si implinesc misiunea in cestioni culturali. Onore exceptiunilor. Causa inse nu e numai lipsă de cultura a clerului — căci avemu noi destui preoți studiați si cu sciintia, — anume cei mai teneri — ei in privința asta credem, că stămu in Banatu mai bine decătu in multe alte părți locuite de Români, — ci o lertagia fatală, unu indiferentismu incarnat.

Preoții cam in generalu nu sunt pre ingreunati cu oficiul loru; functiunile bisericesci numai pucinu ii ocupă, ér in celalaltu tempu sunt aprope de totu liberi, si s'ar poté ingrige de cultivarea serumanului poporu. Dar la noi cei mai multi au alte ocupatiuni. Sloru sunt mai multu economi său speculantii, de cătu preoți. Aceste ocupatiuni, — sub imprejurările de facia — ar fi inca de excusat, sunt inse multi cari in tempulu loru liberu nu se occupa de felu cu ceva mai seriosu, — vegetă numai.

Pretindu dora dnii preoți, ca noi cei-lalti civi — cari di de di, de demanătia pana sără, suntemu ocupati la oficiu, in bolta, lucratrice său cu altele — ca noi, si numai noi să ne ingrigezim de cestioniile de progresu nationalu?

Unu cleru ce nu-si implinesc misiunea, e numai o plaga in corpulu natiunei, unu trontore ce-lu ingrasia bietulu poporu din sudoreasa, fara a trage dela elu vr'unu folosu. Năou nu ne trebuie preoți ce perdu tempulu in taina, căci „tempulu e banu” dice practicul englesu, si astă mai cu séma iu tempurile critice de astadi.

Să me escuse onoratulu publicu, că tre-

bue să me esprimu astfelui de aspru. Reulu inse trebue descoperitul spore a poté fi vindecat.

Se intielege, că cele dise aici atingu numai pro acei pastori sufletesci, cari nu se ingrigeză de turm'a loru, — onore si stima celor ce si-implinesc misiunea cu conscientia.

Atâtă de astădata despre preotimea noastră cea retacita.

Acum să ne'ntorcem si cătra domnulu interplante.

Din cele infirrate aici, vede DSA, că ce a fost cauza de pona astădu nu s'a facutu aceea ce subalte impregiurari, de securu s'ar fi potutu face, adeca pre langa uncle eveneminte neprevediute, pedecca principale a fost neescusabila absentare său totală retragere a dloru preoți de la siedintele comisiunei, emisa din sinulu adunării din iuliu a. tr. pentru preparativele infinitandoi casine romane din Bogdia-montana

Subscrișulu, ca presedintele acelei comisiuni, crede a poté dice cu conscientia curata, că ce i a fost personei sale cu potintia, pentru mantinarea causei, a facutu. Adunările trebuie să le-a conchiamat, de unu proiectu de statute să a ingrigeză, negotiatiuni — cu unu cafenariu din locu pentru inchirierea unei localități pe sămă infinitandoi casine, inca s'au facutu. Mai multu nu se pote pretinde de la unu presedinte.

Pre cum promise subscrișulu si in siedintă ultima a comisiuni, la tempu acomodatul va conchiamă o adunare a inteligiției, din locu si din pregiuru, in care si-va dă reforada despre activitatea sa, si va asterne projectul de statute unei desbateri generali.

In fine am inca să observu, cum că ceialalti domni din comisiune, cu exceptiune dora de domnii preoți, precum siocalata inteligiția din locu si din pregiuru nici decătu nu au renuiciat la idei' a de a infinită aici o casina romana. Dovede ni sunt interesarea si nerabdarea multora, precum si deseze convorbiri in cestionea astă.

Mih. Russu.

Comercante si presedintele comisiunei pentru lucrările premergătorie.

ROMANIA.

Societatea „Economia.”

Acésta asociație cu inceputul lui 1874, a intrat in alu cincilea anu alu essintice sale, prin urmare e oportunu să dăm o scurta dare de séma despre mersulu ei in cursulu anului spiratul, servindu-ne de cifrele produse in adunările generali ale membrilor, adunări tenuete la 20 ianuarie, 3 si 10 februarie 1874.

Mai nainte insa să facem cunoscutu, că din 4 in 4 luni se numesce, dupa statutele societății, căci o comisiune, care să verifice conturile respective, si să inscrămu aci cunventele dlui locoteninte C. Michaelu, raportorele comisiunii verificătoare pentru patruliu maiu — augustu 1873:

„Comisiunea, procedindu a verifică, impreuna cu comptabilele societății, veniturile pe aceste 4 luni a constatat :

Mise	Insc.	Proc.	Comision	Totale
Maiu	4065	70	1277 85	104 65 5517 50
Iunie	5090	70	1495 45	145 20 6800 65
Iulie	4834	85	1343 —	125 66 6388 66
Augustu	4155	80	1056 24	113 25 5404 49
Sum'a	18145	305	5172 54	488 76 24111 30

„Cheltuielile pe aceste 4 luni (leftele comptabilei, cassariului, colectorilor si spese de cancelaria etc.) sunt :

„Po lună maiu lei 495 bani 61, pe iunie 548. 75, pe iuliu 473. 40, pe augustu 449. 95. In totale : 1967. 71.

„Acoste cheltuielile scandiindu-se din venituri, remane sum'a curata de 22,143. 69, ér aceste cheltuielile scandiindu-se din sum'a beneficielor societății (inscrieri, procente si comisiuni) in cifra de lei 5,969, bani 30, remane venitul curat de 3,998 lei, 59 bani a se imparti intre societari pe aceste 4 luni.

„Sum'a de lei 22,143, bani 69 de pe lunele maiu, iuniu, iuliu si augustu, adaua la sum'a de lei 111,469, bani 72, constataata de comisiunea verificătoare pe patruluniul ianuarie-aprilie 1873, ca foata in cass'a societății la 1. maiu, ne dă sum'a de lei 133,613, bani 41 ca fondu alu societății la 1. septembrie 1873.

„La cesta suma mai adaugandu-se si ceea ce s'a constatat de comisiuni, că s'a incassat pana la finele anulu 1873, care este sum'a de lei 41,420, bani 74 (fiindu scadiute cheltuielile pe acelui timp), resultă că fondu cass'e Societății Economia la 1. ianuarie 1874 a fost de lei 170,445, bani 52.

„In urmări acestor constatări, comisiunea, procedindu a se incredintă daca aceasta suma există in cass'a societății si in ce anume efecte, a constatatul că se află,

„In efecte sum'a de lei . . . . . 151,919 b. 69.

„In mandate scomptate . . . . . 14,918 „ 39.

„In numerariu . . . . . 3,607 „ 44.

In sedintă adunări generali de la 20 ianuarie 1874, d. I. A. Bratescu, controlorele comptabile, in numele comitatului societății, a espus mersulu operatiunilor pe intregul anu 1873, copriendu si ultimul patruluniu septembrie-decembrie. Intre altele, éca ce relata:

In anulu 1873, s'au inscris din nou 165 membri, de la cari a rezultat, ca fondu din inscrieri a 5 lei, sum'a de . . . . . 825 —

Beneficiile produse de intregul capitale, de care s'a dispusu in 1873 sunt de 15549 50

Comisionul produsul de totalitatea operatiunilor societății pe 1873 e de 1553 21

Misele incassate de la membri in cursulu anului . . . . . 66565 —

Totalul incass. pe 1873 . . . . . 84492 71

Cheltuielile, constatandu din salariile cassarului, comptabilei, colectorilor, chiria localei, perderi de la schimbarea monetelor etc. sunt pe 1873 de 6682 28

Déca din venit (dobanda, inscrieri si comisiuni) in cifra de lei 17927 71

Se vor scăde cheltuielile de 6682 28

Remane beneficiul cu-

ratu de 11245 43

Care trebuie impartit la societari in proporție cu depunerile si cu capitalul ce au in cass'a societății. Acesta suma da, ca be-

impregiurare partit'a Romanilor totu de odata se să slabă.

Mai departe dode, incontra adeveratului spiritu alu tuturor documentelor relative la fundare, expresiunilor: „cives graci ritus disuniti” si „cives graci,” sub care — dupa cum arataramu amesuratul tuturor imprejurărilelor, ba chiar amesuratul motivului fundării bisericiei, sunt de a se intielege toti cestatienei greci si romani, — intielesu nationale, incordandu si tōtă poterile a areta prin suicituri si apucaturi malitiose, că sub acésta expresiune sunt de a se intielege numai cestatienei de nationalitate grecăsca.

In fine ca să puna corona apucaturelor sale, provenite curat de numai din invidia, refeintele sassu mai sustinut si acea asertione ce nici decătu nu pote ave locu: că deoarece biserică din cestiuenea s'a edificat numai de Greci, si dreptul de proprietate asupra ei compete numai Grecilor.

Operatul acestei comisiunii, constatandu din 1100 de pagini, se substernu apoi șeberbului, carele insa in reportul seu catra nașteata sa cu mare pondu iutonă, că nu era lipsa a mai trage de nou in cercetare obiecte, asupra carora s'a deliberat odata definitiv.

In acestu reportu gubernulu desbate cu-

care seriositate si pre largu tōt punctele releva, prin cari se plang Companistii asupra episcopului Adamoviciu, si constata punctu de punctu, că episcopulu nu a lucratu de catru sau si döra cu intenție de a asupri premeava, si numai conform ordinatiunilor autorităție in vigore, relative la acésta baserica. Cu privesc apoi cestiuenea preotului, adăuga in constatarea sa, că preotul romanu de punctu, anume Heines, nu a fost asiediatu in punctu seu de catra episcopu si intarit in punctu postu de catra guvernulu prin decretul seu guberniale de datulu 30 aprilie 1792 nr. guv. 2140, si numai in urmă a expus-

teoriile a tuturor cestatienei greci si romani. —

Guvernulu dechiara, că episcopulu Adamoviciu pentru procedura sa nu numai că

neficie, **8 lei si 50 bani**, care se va prevede in bonurile anului 1873 ce au să se imparte fie-carui societariu.

Comitatulu, prin cele espuse pana azi — continua comptabilele iu raportulu seu — crede că se demonstra in destulu starea de prospetime si de progresu, in care ne aflămu cu cass'a societătii, caci astazi atâtă dobândă perceputa si repartita la societari este multu mai mare, de cătu in anii trecuti, cătu si mesele depuse in anulu acest'a (1873) sunt multu mai mari, de cătu in anii precedinti. Apoi, daca ne vom aruncă ochii asupra beneficiilor, vom vedé — că — desă capitalele s'au indouit, beneficiul insa s'a impatratu, in comparatiune cu anii trecuti, caci in anul 1872, cu unu capitol de 94000 lei s'au datu 3600 lei, pe candu in anulu acest'a, pentru 170,000 lei se da 11,240 lei, cea-ce dovedesce si mai multu, că dnii societari au inceputu a intielege misiunea acestei casse si pe d'alta parte domnstra, că cu cătu capitalulu va fi mai mare, cu atâtă si beneficiul va fi si mai mare. Candu vom ajunge s'avemu 300,000 sén 400,000 lei capitalu, atunci vom poté dă societarilor si 12 la sută dobanda.

Capitalulu curatul alu societătii a treceutu peste sum'a de lei noui 170,000 inca de la finele anului 1873. Adi suntemula 174,000. Asemenea cu placere ve facem cunoscutu, dñi membri, că avemu 25 membri din nou inscriși de la 1. ianuaru pana adi (20 ianuaru), cea-a ce dovedesce că Romanii au inceputu să guste bine-facerile unor asemenea institutiuni si că societatea nostra, din di ce merge, capeta increderea publicului, cu tôte barbirile ce sărăciu de unii si de altii in contra ei.

Societatea apoi votédia bugetulu pe 1874 in cifr'a de 7123 lei, 32 bani; defige cifr'a de 8,000 lei ca maximum pana, la care s'è se pótă imprumută membrui in cursulu anului curinte; mantiene cifr'a de 20.000 lei ca garantie depusa de cassarii si de 10,000 lei din partea contabilelui.

In siedint'a de la 10 februaru 1874, adunarea generale a societătii a decisu, in consideratiunea utilitătii ce ofere acésta institutiune si a aventului ce ie din di in di, a decisu s'è i se continue durată, care eră fissata numai pana la finele anului 1874. Membrii cari vor voi a-si retrage fondulu, in totale séu in parte, ce vor inseria intr'unu registru deschisul la localele societătii (strad'a nouă,) éra la finele anului curinte li se vor dă, in numerariu, capitalele depuse cu dobândă cuvenita, conformu bonurilor ce posiede fia-care. Pentru elaborarea statutelor pe nou'a durata ce va incepe *Societatea Economica*, s'a insarcinatu o comisiune de 5 membri impreuna cu comitatulu si la desbaterile careia pótă asiste si luă parte ori-ce membru societariu.

Inserandu acesele relatiuni, indemnàmu cu insistinta pe toti Romanii s'è se grăbesca a participa la acésta asociatiune, alu carei scopu e d'a capitalisá miclele economiei d'a imprumută pe membrui sei cu dobandi minime, adeca d'a respandă, d'a consolidă spiritul de economia si d'a ibi de mörte celebr'a usura a speculatorilor straini, cari pana aci esplontau cu sfruntare pe functiunari, ca si pe particularii nevoiti a se imprumută de la densii.

Regularitatea operatiunilor facute de acésta institutiune, unica in felul seu, si imitata cu bucuria in Ramnicul-Saratu, la Pétra, la Iasi etc.; progresele laudabile ce a realizat, incepndu cu 2000 lei ca sa ajunga peste 4 ani la 200,000 lei; increderea ce dobandesce din in di, gratia prudintiei cu care a fostu condusă si garantielor ce ofere; tôte astea promitu celu mai stralucitul viitorul Societătii Economica, mai cu séma prin prelungirea duratei sale pe inca 20 sén 25 de ani.

Inca o data dar e detorint'a, e onoreea si-carui Romau d'a si membru intr'o asemenea asociatiune, curatul si exclusivu romana, care ofere atâtea avantagie in schimbul unor sacrificia aproape neinsemnat.

(*Romanulu*)

Varietati.

G (*Poterea vointiei*.) In Parisu a traitu o veduva, ce avea trei nepote serace. Veduv'a primă la fie-care anu căte 3000 de franci in două rate, un'a la 10 ianuaru, éra cealaltă la 10 iuliu. Nenorocirea voi ca biét'a veduva s'è

alunecce pe trepte, unde se vatema cumplitul si cadiu pre patu de mörte. In starea acésta chiamă in 2 iuliu pré medicu si-lu intrebă: „Căte dile mai am s'è traiescu ?“ Medicul i responde: „Dupa judecat'a omenescă, abia döue.“ „Nu,“ responde éra bolnav'a, „eu trebuie s'è mai traiescu inca optu dile, caci ce vor face nepótele mele, daca le voi lasa cu manele góle ?“ — Numai decătu a opriu a-i face visite si a-i conturbă pacea, ca s'è pótă a-si concentră cugetele la unu obiectu. Cu di cu nótpe n'a dormit, ci cu cugetări seriose deprindendu-se a ajunsu a diecea di a lui iuliu, in carea, dupa ce pre la médiadi a subserisu chitanti'a si nepótele au primitu banii, a trecutu la cele eterne.

r (*Unu procesu minunat*) a decursu in Viena. Unu parinte nu voia s'è dee diestre ficei sale. Mirele si mirésa i facura procesu, si — conformu dispusetiunilor codicelui civile austriacu — lu-silira pe betranulu a dă diestre. Acuma parintele in machnire denégă din parte-si binecuvantarea casatoriei, éra lumea se intréba, nu cumva tenerii voiescu a o stórcu si acésta pre cale procesuale ? !

u (*Epistole din cealaltă lume*.) Unujune incredintiase pre o tenera veduva. In biserică se facu inscintiarea antaia de cununia, candu éca primește veduv'a o epistola francata scriisa de man'a barbatului ei celui mortu, si in carea asecură mortul, că va veni s'è-II sugrume, daca se vor cunună. In dominic'a urmatória se facu a döu'a inscintiare. Capetara érasi o epistola si mai amenintiatória, apoi a trei-a si a patr'a epistola totu de acelui intiosu. Atunci veduv'a si-adună servitorii si li dise: „Voi sunteti creditiosi si de multu mi-serviti, dar fiindu că barbatulu meu celu mortu nu me lasa s'è me marit, voi trai vietă retrasa, si asiá pre voi nu ve tienu mai multu.“ Aceste cuvinte facura impresiune asupra servitorilor. In di'a urmatória unu servitor intră si-spuse, că fia-iertatulu, inca pre candu era in vietă, i-a datu unu pachetu de epistole, ca dupa mörte s'è lo dée la posta, daca va afa, că muierea vre s'è se marite. Servitorulu provoca la marcele postali de pre epistole, pe cari nu era insemnata vr'o statuie postale din ceriu, purgatoriul, ori din iadu. — Ce nu mai face omulu in jalusi'a sa !

i (*Impertinentia jidovescă*.) In „Nr. Pr.“ foi a ovreilor din tota lumea si, dela resbe-lulu franco-nemtiesc incoci, a propagandei germano, latita precum scimu in dieci de mi de exemplaria, — aparura de curendu döue corespondintie din Romania ce so vedu a si scris de unu ovreu, care lamentedia crancenu contra Romanilor, că nu vrea s'è li dee drepturi politice, el-ii persecuta. Cu unu limbajiu nespelatu, adeveratu ovroescu, ataca guvernulu, ér mai alesu pro renumitulu nostru literatu *Boliacu* si pre escelintele nostru diaristu *Rosetti*, caci acestia, dico ovre-ulu, temendu-se că-si vor perde popularitatea, nu se facu advocati causei ovreilor, precum ar dorii ei, si dice că acestora li place s'è se falesca, că sunt liberali, dar'intr'adeveru sunt atâtă de bigoti si netoleranti casi ceialalti romani. Apoi in fine venindu la cestinea „spiritușelor“, se espeptora si mai cranceniu, dicendu că romanii persecutandu pe ovrei, lucra chiar spre stricarea loru, (a romanilor,) caci da n'ar fi ovrei in Romania — auditii romani ! — bietii romani n'ar avé nici camesia, vestminte si papuci, caci acestea totu ovreii le facu. — In urm'a acestei lamentatiuni si espeptatiuni, Redactiunea numitei foi face apelu, in primulu articolu de fondu, catra diplomati'a europena, ca acésta in numele civilisatiunii si umanitatii s'è intrevina la principale *Carol I*. Domnulu Romaniei, pentru a nu lasa s'è intre in vietia legea despre spiritușe, prin carea jidoviloru li se detrage dreptulu d'a tergiu vinu-arsu si orice felu de spiritușe. Recomendam acésta guvernului si parlamentului precum si tuturor barbatilor din Romania, cari sunt chiamata padi si aperă nedependint'a si suveranitatea tierei. *Caveant consules!*

a (*„Estia- su ómeni de-omenia.“*) Interesante si amusante a fostu pertractarea amintitului procesu criminalu in contra tieranului nostru din confiniul milit. T. Popescu. A fostu sambat'a trecuta, in 18 aprilie n. Fiindu că acusatulu nu scie decătu romanesce, tribunalulu a aplicatu unu interpretu, a nume pre-

unu panduru (magiaru) care insa numai cu greutate se potu intielege cu omulu nostru. Interesantole interprete intrebă pre acusatulu: „De căte ani este tu si unde siedi tu, moi ?“ „Eu sum de 45 ani si siedu in cas'a mea“, responde acusatulu. „Ce religion este tu ?“ „Eu sum romanu.“ Dar ce féle religion, ast'a vre domnii s'è scie.“ „Eu sum romanu, numai tu nu esti romanu, tu nu scii limb'a romanescă !“ „Ba io scii bine, mai bine cum tu, dar tu nu scii vorbi ala limba dela bucvaru, — spune dara ce féle religion este tu ?“ „Ti-am spus că eu sum romanu si pace — tu nu me intielegi . . . ?“ Tribunalulu in fine pricepe intielesulu accentuatului „io mi-su romanu.“

— Am avé inca de reproodusu multe interesante din dialogulu pandurului cu economulu nostru. Le lasămu insa acestea si amintim un'a si mai interesante si chiar frapante. Rvdss. d. protopopu S. D. . . . . , confruntandu-se eu Todoru, disc catra acestea: „Todore, Todere, eu te-am boteditatu si invetiatu — cum potusi deci dice catra județui, că eu asi avé pisma pre tine . . . ?“ Mai apoi dlu protopopu puse acusatului urmatori'a intrebare iidentiösă: „Ce gandescu tu, Theodore, ce-su domnii (judecatorii) estia aci ?“ „Estia ?“ replică Todoru si cugetă apoi căteva elipite, bagu séma ca s'è nu alunecce pre ghiaci'a, pe carea a vrutu s'è-lu duca intrebatoriulu. „Astia ?“ — intrebă érasi T. privindu in juriu de sine. „Da, da astia,“ observă parintele protopopu. „Estia-su — ómeni d'omeni'a,“ responso frapante intrebatalu. Intentiunea intrebării precum se vodo din natur'a procesului, anume din „species facti“, a fost, ca bietulu omu s'è dica că judecatorii, naintea carora stă ca acusatul, sunt unguri, carora elu nici odata nu se va supune, precum dupa marturi'a dlu protopopu, s'è fia disu atunci candu pré Ssa intr'o adunare l'a provocat s'è se esplice, „de ce tiene cu stang'a si nu eu gubernulu !“

Publicatiuni tacsabili.

Concursu

Pentru ocuparea parochiei vocante grecu-orient. romane din *Agadiciu*, Protopresbiteratul Oravitiei, comitatul Carasiului, se deschide concursu pana in 25 aprilie a. c. calend. vechiu.

Emolumentele impreunate cu acésta parochia sunt: una sesiune de pamantu, biru si stol'a indatenata dela 116 case.

Doritorii de a ocupă acésta parochia au a-si tramite recursele loru, instruite in sensulu statutului org. si adresate Comitetului parochialu, catra dlu protopresbiteru *Jacobu Popoviciu*, in Oravita.

Agadiciu, in 18 martiu 1874.

2-3 **Comitetul Parochialu.**
In co'ntielegere cu dlu protopresbiter tractualu.

Concursu.

Pentru indeplinirea postului de invetiatoriu la scol'a gr. or. romana din *Biserica-alba*, se scrie concursu pana in 10 maiu 1874.

3-3 **Comitetul parochialu.**
In co'ntielegere cu dlu protopresbiter tractualu.

Concursu.

Pentru vacanta statuie invetiatorescă la

d'a I. din Comuna *Vraniutiu*, protopresb.

Bisericei-albe, se scrie prin acésta Concursu

cu termínul de 6 septamani, alegerea avându

a fi dominica in 5 maiu a. c. cal. vechiu.

Emolumentele sunt 300 fl. v. a.; 2

gii de lemne pentru invetiatoriu; 3 orgii de

lemn pentru incaldirea scol'e; 1 jugeru

pamantu aratoriu, gradina de legumi

cartiru liberu.

Doritorii de a ocupă statuie acésta au a-si tramite recursele loru, instruite in sensulu statutului org. bis. adresandu-le Comitetului parochialu, catra dlu protopresbiteru *Jacobu Popoviciu* in *Iam*.

Mai de parte competentii au a se ini-

cisia in Comuna mai nainte de alegere in

o dominica séu serbatore, si cu aceea ocazie

a cercetá s. b' serica.

Vraniutiu, 21 martiu 1874.

In co'ntielegere cu dlu protopresbiter tractualu.

3-3 **Comitetul parochialu.**

In co'ntielegere cu dlu protopresbiter tractualu.

Griovatiu, 14 martiu 1874.

3-3 **Comitetul parochialu.**

In co'ntielegere cu dlu protopresbiter tractualu.

Loculu de cura

INSUL'A MARGARETEI,

in nemedilocita apropiare de capital'a si resedint'a Budapesta.

Temperatur'a fantanelor artesice do 35° R. — Cade de porcelanu si de marmure, pre cum si separe in pétra, si eu aparate de dusie, — partie de parcu maretie, — aeru escelinte, — 300 de odăi provedeute cu confortulu, — salonu de conversa-tiune, — gazete din tiera si din strainetate, — muzica pre fie-care dia.

Morburile intru cari ap'a insulei Margareta s'au folositu cu successu favorabilu sunt:

Podagr'a — reumele la incheieturi de musculi si de nervi — inflamările chronicice de incheieturi si de pele — contractiunile si intiepenirile dupa podagra, valomari esterne si tifus; bôlele chronicice de pele; — dorerile ce provin de la vase-mari din afara séu de versatu; — plegele dororoze; — pétra din besica; — impedecăriile in menstrua-tiune. etc. etc.

S'au folositu cu bunu succesu termele in intru, la morbulu catarului chronic.

de stomacu, si de pantece. Pe insula se afla spiceria. Dr. Verzar este medicul ord.

Se concede scadiemantu in pretiu — la abonametu séu cumperare impreuna de bilete pentru bai si pentru vaporu.

Locuitorilor pre insula li se facu favoruri atâtă la băi, cătu si la vaporu.

Comunicatiune cu capital'a in fie-care óra cu vaporulu.

Sesomulu de veră se 'ncepe la 1 maiu.

Comande pentru locuintie primesco

2-6 **Inspectoratulu**

Insul'a Margaretei p. ult. *Buda-Vechia*.

REDACTORU RESPUNDIETORIU *Vincentiu Babesiu*.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. salariu anuale si 100 fl. v. a. bani de cortelu.

Competitorii, instruandu-si supleau cu testimonie de calificatiune si moralitate au a-le adresă si tramete subsemnatului magistratu.

Cu postulu de invetiatoriu e impreună si detorint'a d'a asiste la cultulu divinu si immormentari. —

Biserica-alba, 8 aprilie 1874.

Pentru magistratulu cetatieneșu
Lorenz, mp.
primariu.

1-3

Concursu.

Pentru vacanta parochia din *Tierova* in Protopresbiteratul Oravitiei, Comitatul Carasiului, se deschide Concursu pana in 25 aprilie a. c. cal. vechiu.

Emolumintele impreunate cu